

REPATRIJACIJA STRANIH TERORISTIČKIH BORACA IZ SIRIJE:

LEKCIJE SA ZAPADNOG BALKANA

CHIARA DEDEKEN I KEVIN OSBORNE

SERIJA O ZAPADNOM BALKANU

„Neuspjeh repatrijacije državljana ne predstavlja samo moralni problem i problem ljudskih prava, nego podstiče i negativan stav stranih terorističkih boraca prema svojoj matičnoj zemlji.“

KRATKE ČINJENICE

- Obavezno uspostavljanje politika i pravnih postupaka na nacionalnom nivou predstavlja ključ za proces povratka.
- Iz naših konsultacija sa zainteresovanim stranama došlo se do zaključka da su strani teroristički borci i njihove porodice pogrešno informisani o postupanju nakon povratka, izlagani zastrašivanju od strane regrutera ili nijesu željeli da se suoče sa zatvorom.
- Nedostatak kapaciteta i iskustva predstavljao je veliki problem u programiranju rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije.
- Fokusiranje na okruženje u kome se omogućava reintegracija predstavlja oblast u kojoj je kredibilitet lokalnih organizacija bio sredstvo za rješavanje problema predrasuda prema povratnicima, njihovim porodicama, kao i problema reintegracije dječaka, djevojčica, žena i muškaraca u zajednicu.

Kontekst

Četiri zemlje u regionu Zapadnog Balkana (Kosovo, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Crna Gora) spadaju u prvih deset zemalja sa najvećim brojem stranih terorističkih boraca po glavi stanovnika.¹ Politička volja u pogledu repatrijacije stranih terorističkih boraca i dalje je jaka, bar na Zapadnom Balkanu, bez obzira na kašnjenja u 2020. godini zbog pandemije virusa COVID-19. U ostalim djelovima svijeta, naročito u zemljama sa visokim prihodima, politička volja u pogledu repatrijacije je znatno slabija. Pandemija virusa COVID-19 je dodatno ograničila nacije u njihovim nastojanjima da repatriraju građane koji poštuju zakone, što je manje sporno od porodica stranih terorističkih boraca.

Nedavno su na Zapadnom Balkanu nastavljene repatrijacije. Grupe državljana od 19, 11 i 23 lica vraćene su u Albaniju, Kosovo i Sjevernu Makedoniju, čime se ilustruje kako se repatrijacija može vršiti. Njihova posvećenost, rukovođenje i iskustvo važni su za

1 Richard Florida, „The Geography of Foreign ISIS Fighters“, Bloomberg CityLab, 10. avgust 2016. god, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-08-10/the-geography-of-foreign-isis-fighters>.

vlade širom svijeta. Ove vlade su vršile repatrijaciju u najvećoj mjeri zbog moralne obaveze, kako bi obezbijedile povratak napaćenim ženama i djeci, i dobijale su pomoć u vidu donatorske podrške sa globalnog Zapada.² I muškarci su bili repatrirani, a neki su se vratili dobrovoljno; međutim, ovaj proces najčešće podrazumijeva sudski postupak i zatvor.

Zasnovana na razgovorima sa službenicima vlade i službenicima za bezbjednost na Zapadnom Balkanu, kao i sa međunarodnim ekspertima i donatorima, ova napomena o politici sadrži operativne preporuke za nastavak repatrijacije, rehabilitacije i reintegracije povratnika, uz korišćenje iskustava stečenih u repatricijama u Albaniji, Kosovu i Sjevernoj Makedoniji. Na ovaj način vlade se pozivaju da udvostruče napore u pogledu repatrijacije i pozovu se na iskustvo vlada Balkana kako bi odmah realizovale povratak svojih stranih terorističkih boraca. Preporuke u ovoj napomeni o politici relevantne su za sve zemlje u kojima se može javiti politička volja za repatrijaciju stranih terorističkih boraca.

Značaj za politiku i praksu

Potreba za brzom repatricijom

Argumenti protiv repatrijacije često su ukazivali na bezbjednosne rizike povezane sa rehabilitacijom i integracijom stranih terorističkih boraca i članova njihovih porodica. Međutim, eksperti su naglasili da veći bezbjednosni rizik predstavlja to da zemlje ne repatriraju državljane.³ U prilog ovoj tvrdnji ide aktuelna situacija u Avganistanu i saznanja da brojni strani teroristički borci postaju profesionalni strani borci⁴. Kampovi su bastioni za radikalizaciju nasilja, koji pružaju prilike regruterima u različitim sukobima i dovode do regrutovanja visokoobučениh boraca. Neuspjeh repatrijacije državljana ne predstavlja samo moralni problem i problem ljudskih prava, nego podstiče i negativan stav stranih terorističkih boraca prema svojoj matičnoj zemlji.⁵

Uprkos pozivima Ujedinjenih nacija na repatrijaciju državljana, relevantne zemlje nijesu usvojile jedinstven odziv.⁶ Na Zapadnom Balkanu, Kosovo je vodeća zemlja u oblasti repatrijacije i reintegracije stranih terorističkih boraca. To je prva zemlja Zapadnog Balkana koja je uspostavila pravne i institucionalne zahtjeve za rješavanje problema repatrijacije, rehabilitacije i reintegracije, što je dovelo do repatrijacije 110 stranih terorističkih boraca.⁷ Nedavno su i Albanija i Sjeverna Makedonija započele proces repatrijacije. Procjenjuje se da je 86 državljana Kosova, 50 državljana Albanije, 130 državljana Bosne i Hercegovine, kao i 17 državljana Sjeverne Makedonije, ostalo u sirijskim kampovima.⁸

2 Pogledajte, na primjer: Liesbeth Van Der Heide i Audrey Alexander, „Homecoming: Considerations for Rehabilitating and Reintegrating Islamic State-Affiliated Minors“, *Centar za borbu protiv terorizma u Vest Pointu*, jun 2020. god, <https://ctc.usma.edu/wp-content/uploads/2020/06/Homecoming.pdf>.

3 Pogledajte, na primjer: Teuta Avdimetaj i Julie Coleman, „What EU Member States can learn from Kosovo’s experience in repatriating former foreign fighters and their families“, Clingendael Institute, maj 2020. god, https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-06/Policy_Brief_Kosovo_experience_repatriating_former_foreign_fighters_May_2020.pdf.

4 Chelsea Daymon, Jeanine de Roy van Zuijdewijn i David Malet, „Career Foreign Fighters: *Expertise Transmission Across Insurgencies*“ (Vašington, Okrug Kolumbija: RESOLVE Network, 2020. god.), <https://doi.org/10.37805/ogrr2020.1.cff>.

5 Ibid.

6 Ujedinjene nacije, „Key principles for the protection, repatriation, prosecution, rehabilitation and reintegration of women and children with links to united nations listed terrorist groups“, april 2019. god, https://www.un.org/counterterrorism/sites/www.un.org.counterterrorism/files/key_principles-april_2019.pdf.

7 Ministarstvo pravde Republike Kosovo „Ministar Tahiri: Za djecu, druga šansa za život – osumnjičeni će se suočiti sa pravdom“, 20. april 2019. god, <https://md.rks-gov.net/page.aspx?id=2,15,2000>.

8 Zasnovano na ažuriranoj GCERF procjeni regionalnih potreba iz juna 2021. god, koju je vodila Atlantska inicijativa, i dodatnim povratcima prijavljenim u julu 2021. god.

Proces repatrijacije: izazovi i mogućnosti⁹

Uz minimalne razlike, proces repatrijacije uzemljama Zapadnog Balkana sastoji se od četiri faze: 1) pripreme; 2) logistike; 3) rehabilitacije; 4) reintegracije i resocijalizacije.

- **Priprema.** Obavezno uspostavljanje politika i pravnih postupaka na nacionalnom nivou predstavlja ključ za proces povratka. Kao početnu tačku koordinacije, vlada određuje nacionalnu kontakt tačku za rehabilitaciju i reintegraciju i usvaja nacionalne strategije i akcione planove.¹⁰ Uprkos velikim naporima uložanim u koordinaciju, pokazalo se da je upravljanje velikim brojem zainteresovanih strana u procesu repatrijacije – uključujući nacionalne i lokalne institucije, međunarodne organizacije i organizacije civilnog društva – veoma zahtjevno. Na primjer, tokom repatrijacije u Kosovu i Albaniji, pokazala se važnost uspostavljanja standardnih operativnih postupaka za različite faze, kako bi se definisale uloge, odgovornosti i rezultati učesnika. Standardne operativne postupke treba razvijati u koordinaciji sa radnicima na terenu i relevantnim zainteresovanim stranama, znatno ranije nego što dođe do povratka; standardne operativne postupke treba dijeliti sa relevantnim stranama, zajedno sa održavanjem obuka.

Priprema u pritvorskim centrima i centrima za hitni prihvat – ili ekvivalentnim

Proces repatrijacije: Vraćanje stranih terorističkih boraca i njihovih porodica na Zapadnom Balkanu

Priprema

Priprema prije dolaska povratnika podrazumijeva:

- uspostavljanje sudskih i pravnih postupaka
- usvajanje nacionalnih strategija i akcionih planova u oblasti rehabilitacije i reintegracije, borbe protiv terorizma ili prevencije i suzbijanja nasilnog ekstremizma
- lociranje državljana u kampovima
- pregovaranje o povratku sa organima kampova
- uspostavljanje kontakt tačke za koordinaciju rehabilitacije i reintegracije
- definisanje standardnih operativnih postupaka

Rehabilitacija

Podrška stranim terorističkim borcima povratnicima i njihovim porodicama u centrima za hitni prihvat i zatvorima, uključujući:

- medicinska i psihosocijalna ispitivanja
- identifikovanje potreba i pokretanje upravljanja predmetima
- sudske postupke
- početnu medicinsku i psihosocijalnu podršku u centrima za hitni prihvat i zatvorima

Logistika

Logistika repatrijacije podrazumijeva:

- premještanje povratnika iz kampa Al Hol u kamp Al Rodž
- informisanje povratnika o procesu repatrijacije
- repatrijaciju u matičnu zemlju

Reintegracija i resocijalizacija

Podrška u zajednici stranim terorističkim borcima povratnicima, njihovim porodicama i prihvatnim zajednicama:

- direktna podrška povratnicima u njihovim matičnim zajednicama
- podrška matičnim zajednicama

⁹ Informacije u ovom odjeljku zasnivaju se na razgovorima sa nacionalnim koordinatorima i službenicima za bezbjednost u Albaniji, Kosovu i Sjevernoj Makedoniji, kao i sa lokalnim donatorima i međunarodnim ekspertima.

¹⁰ Između 2014. i 2015. godine, Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Sjeverna Makedonija i Srbija omogućile su da pridruživanje stranim sukobima budu kažnjivo po zakonu tako što su ažurirale krivične zakonike i usvojile pravne propise. Kosovo je prva zemlja koja je uspostavila strategije i akcione planove za vođenje repatrijacije i reintegracije stranih terorističkih boraca povratnika, a nakon nje su to učinile Albanija i Sjeverna Makedonija. Kosovo usvaja strategije od 2013. godine, počevši od dokumenta „Nacionalna strategija za reintegraciju repatriranih osoba u Kosovu“. Više informacija ovoj temi i pratećim strategijama dostupno je na lokaciji: <https://kryeministri-ks.net/en/>. Godine 2015. Albanija je usvojila dokument „Albanska nacionalna strategija: suzbijanje nasilnog ekstremizma“. Sve informacije o pristupu Albanije prevenciji i suzbijanju nasilnog ekstremizma dostupne su na lokaciji: <https://cve.gov.al/?lang=en>. Godine 2018, Sjeverna Makedonija je usvojila dokumente „Nacionalna strategija Republike Makedonije za suzbijanje nasilnog ekstremizma“ (2018–2022) i „Nacionalna strategija za suzbijanje terorizma Republike Makedonije“ (2018–2022). U junu 2020. godine, Sjeverna Makedonija je usvojila i „Nacionalni plan za reintegraciju, resocijalizaciju i rehabilitaciju stranih terorističkih boraca i povezanih članova porodica“, nakon formiranja nacionalne radne grupe za reintegraciju. Više informacija je dostupno na lokaciji: <https://vlada.mk/S>.

prvim lokacijama dolaska povratnika – obuhvata sagledavanje potreba za objektima i osobljem, kao i planiranje pratećih procesa nakon povratka stranih terorističkih boraca i njihovih porodica. Agencije vlada su otkrile da izbor kvalifikovanog osoblja za prihvatne centre predstavlja problem. Osoblje često nema neophodan nivo poznavanja arapskog jezika i lokalnih dijalekata da bi moglo da se angažuje oko povratnika, naročito djece. Zbog nedostatka iskusnih profesionalaca na pozicijama državne službe, osoblje u prihvatnim centrima često čine mlađi profesionalci kojima je potrebna obimna obuka i podrška. Globalni fond za angažovanje i otpornost zajednice (GCERF) omogućava lokalnim organizacijama bespovratna sredstva za obuku i mentorstvo državnih službenika u oblasti upravljanja predmetima, psihološke podrške, socijalnog rada, brige zasnovane na obaviještenosti o traumama i nasilju, kao i posttraumatskih stresnih poremećaja.¹¹

Da bi se pokrenuo proces povratka, vlade moraju da lociraju svoje državljane u kampovima i identifikuju ih uz podršku porodica i organa kampova. Nakon toga započinju pregovori sa organima kampova, kako bi se utvrdilo koji su građani spremni i voljni za repatrijaciju. Međunarodni partneri, kao što su Međunarodni komitet Crvenog polumjeseca i Crvenog krsta, uključeni su u pregovore, kako bi se obezbijedili poštovanje ljudskih prava i dobrovoljna repatrijacija. U većini slučajeva, žene i djeca imaju prioritet, iako su vlade Zapadnog Balkana pokazale volju da repatriiraju sve građane.

- **Logistika.** Faza logistike podrazumijeva stvarnu repatrijaciju, najčešće prvo iz kampa Al Hol u kamp Al Rodž, a zatim u matičnu zemlju. Vlade se oslanjaju na međunarodne partnere ili šalju svoje osoblje za bezbjednost radi olakšavanja repatrijacije. Povratnici najčešće dobijaju obavještenje 24 do 48 sati prije povratka kući. Informacije koje u ovoj fazi dobijaju strani teroristički borci i njihove porodice mogu se razlikovati. Većini stranih terorističkih boraca i njihovih porodica jasno je da će, za razliku od povratnika koji će biti odvedeni u prihvatne centre, muškarci vjerovatno biti krivično gonjeni i služiti zatvorsku kaznu. Problem u ovoj fazi predstavlja uvjeravanje stranih terorističkih boraca i njihovih porodica u neophodnost povratka.

Iz naših konsultacija sa zainteresovanim stranama došlo se do zaključka da su strani teroristički borci i njihove porodice pogrešno informisani o postupanju nakon povratka, izlagani zastrašivanju od strane regrutera ili nijesu željeli da se suoče sa zatvorom. Ovo je djelimičan razlog zbog kojeg vlade sada ulažu više vremena i energije u povezivanje sa porodicama stranih terorističkih boraca kod kuće, kako bi se ojačalo povjerenje i obezbijedila garancija u pogledu toga kako će se proces voditi.

Drugi povratnici smatraju da je povratak kući suprotan njihovim uvjerenjima, jer i dalje podržavaju osnovni razlog za putovanje u Siriju. Jedan od načina na koji zemlje mogu da riješe ove probleme podrazumijeva da se prvo vode pregovori o povratku najistaknutijih stranih terorističkih boraca i obezbijedi dobra organizacija procesa, kao i odgovarajuća briga o djeci.

- **Rehabilitacija.** Po dolasku, povratnici se obično zadržavaju u pritvorskim centrima oko 72 sata, radi medicinskih i psihosocijalnih ispitivanja, identifikovanja potreba, a u nekim slučajevima i zbog pokretanja sudskih postupaka. Nakon toga, započinje faza rehabilitacije u prihvatnom centru, pri čemu su programi prilagođeni svakom pojedinačnom slučaju. Subjekti vlade odgovorni za proces rehabilitacije započinju upravljanje predmetima, kako bi se izvršila procjena i isplanirala podrška koje će povratnicima biti potrebne u predstojećim danima, nedjeljama i mjesecima. U ovoj fazi može nastati nekoliko problema.

11 Više informacija je dostupno na veb sajtu Globalnog fonda za angažovanje i otpornost zajednice www.gcerf.org.

Nedostatak kapaciteta i iskustva predstavljao je veliki problem u programiranju rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije. Timovi nadležni za prihvatne centre i fazu reintegracije – a koji najčešće obuhvataju psihologe, socijalne radnike, medicinsko osoblje, nastavnike, čistače i čuvare – često prolaze kroz osnovnu obuku o nasilnom ekstremizmu koju obično vode međunarodni ili lokalni eksperti (psiholozi, naučnici, teolozi itd.). Međutim, njima često nedostaju iskustvo i ekspertiza kada je riječ o povratku stranih terorističkih boraca i njihovih porodica. Zbog vremenskih zahtjeva, radnici na terenu su premoreni, jer se od njih traži da redovno rade vikendom i prekovremeno. U Kosovu i Albaniji, podrška lokalnih organizacija civilnog društva bila je od ključnog značaja u rješavanju ovih problema.

Potrebe povratnika po dolasku, kako fizičke tako i psihološke, bilo je teško predvidjeti, s obzirom na nedovoljna znanja o njihovom iskustvu tokom boravka u kampovima. Zainteresovane strane u programima rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije često su bile nedovoljno pripremljene za potrebe i probleme narednih faza.

- **Reintegracija i resocijalizacija.** Posljednju fazu predstavljaju reintegracija i resocijalizacija u okviru društva. Kao i u prethodnim koracima, konsultacije sa porodicama povratnika od ključnog su značaja za donošenje procjene postojećeg sistema podrške za reintegraciju. Povratnici i prihvatne zajednice često imaju koristi od podrške organizacija civilnog društva, sa kredibilitetom i pristupom u lokalnim zajednicama. Na primjer, organizacije civilnog društva koje finansira GCERF formiraju kapacitet koji čine lokalne državne institucije i radnici na terenu, pružaju direktnu podršku povratnicima i njihovim porodicama i rade na promovisanju okruženja u kome se omogućava reintegracija u zajednicama porijekla. Direktna podrška povratnicima i članovima njihovih zajednica mogu, između ostalog, da obuhvate psihosocijalnu podršku, savjetovanje o vjerskim pitanjima, stručnu obuku, mogućnosti za zapošljavanje, podršku edukaciji i rekreativne aktivnosti za djecu. Fokusanje na okruženje u kome se omogućava reintegracija predstavlja oblast u kojoj je kredibilitet lokalnih organizacija bio sredstvo za rješavanje problema predrasuda prema povratnicima, njihovim porodicama, kao i problema reintegracije dječaka, djevojčica, žena i muškaraca u zajednicu.¹²

Preporuke

U zaključku ove napomene o politici, lokalne i međunarodne zainteresovane strane pozivaju se da implementiraju sljedeće preporuke:

Za nacionalne vlade

- Repatrirajte strane terorističke borce, njihove porodice i njihovu djecu iz kampova u sjeveroistočnoj Siriji. Primjer Kosova ilustruje da repatrijacija nije dovela do jačanja nasilnog ekstremizma i da povratnici mogu uspješno da se reintegrišu. Vlade Zapadnog Balkana imaju dokazano iskustvo u procesu vraćanja, kao i u procesu rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije, i pozivaju se da ga podijele.
- Važnost pripreme okruženja u kome se ovo omogućava ne može biti preneglašena. Investirajte u pripremu prihvatnih zajednica, radnika na terenu i procesa kroz dobro definisane akcione planove, standardne operativne postupke i obuke.
- Centralizujte koordinaciju različitih zainteresovanih strana, kako bi se izbjeglo preklapanje i podstaklo održivo programiranje.

12 Više informacija potražite na lokaciji: www.gcerf.org.

- Identifikujte mogućnosti za rad sa lokalnim organizacijama civilnog društva, koje imaju resurse, ekspertizu, znanja i pristup lokalnim zajednicama. Uključite organizacije civilnog društva u proces rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije povratnika. Naše iskustvo u Albaniji, Kosovu i Sjevernoj Makedoniji ilustruje da memorandumima o razumijevanju između vlada i organizacija civilnog društva može da se poboljša saradnja u svim fazama programa rehabilitacije, reintegracije i resocijalizacije.

Za donatore i kreatore politike

- Prenesite finansiranje sa „tvrde bezbjednosti“ na rehabilitaciju, reintegraciju i resocijalizaciju, kao i na prevenciju.
- Finansirajte ojačavanje kapaciteta nacionalnih i lokalnih državnih institucija kroz lokalne organizacije civilnog društva.
- Vršite koordinaciju sa nacionalnim i lokalnim državnim institucijama radi procjene potreba stranih terorističkih boraca povratnika i njihovih porodica.
- Obezbijedite dugoročno finansiranje: više od 60 mjeseci.
- Obezbijedite jednaku podršku i jednake mogućnosti za strane terorističke borce povratnike i prihvatne zajednice, kako bi se spriječile predrasude.

Predloženo dodatno štivo

Joseph Gyte, Sara Zeiger i Thomson Hunter. *Blueprint of a rehabilitation and reintegration centre – guiding principles for rehabilitating and reintegrating returning foreign terrorist fighters and their family members*. Abu Dabi, Hedayah, 2020. god. https://www.hedayahcenter.org/resources/reports_and_publications/rftfrehabblueprint/.

Hedayah. *Guidelines and good practices: Developing National P/CVE Strategies and Action Plans*. Abu Dabi, Hedayah, 2016. god. <https://www.hedayahcenter.org/resources/good-practices/guidelines-good-practices-developing-national-p-cve-strategies-action-plans/>.

Hedayah. *Malta Principles for Reintegrating Returning Foreign Terrorist Fighters (FTFs)*. Abu Dabi, Hedayah, 2019. god. <https://www.hedayahcenter.org/wp-content/uploads/2019/07/File-26102016223519.pdf>.

Meines, Marije, Merel Molenkamp, Omar Ramadan i Magnus Ranstorp. *RAN priručnik: Odgovori povratnicima: Strani teroristički borci i njihove porodice*. Mreža za podizanje svijesti o radikalizaciji, 2017. god. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/_en?file=2020-09/ran_br_a4_m10_en.pdf.

Scherrer, Amandine, Francesco Ragazzi i Josh Walmsley. *The return of foreign fighters to EU soil – Ex-post evaluation*. Brisel: Služba Evropskog parlamenta za istraživanja, 2018. god. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621811/EPRS_STU\(2018\)621811_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621811/EPRS_STU(2018)621811_EN.pdf).

Walkenhorst, Dennis, Till Baaken, Maximilian Ruf, Michèle Leaman, Julia Handle i Judy Korn. *Rehabilitation Manual: Rehabilitation of radicalised and terrorist offenders for first line practitioners*. Mreža za podizanje svijesti o radikalizaciji, 2020. god. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/2020-06/ran_rehab_manual_en.pdf

Bibliografija

Atlantska inicijativa. „Ažurirana procjena regionalnih potreba“. *Globalni fond za angažovanje i otpornost zajednice*, jun 2021. god.

Teuta Avdimetaj i Julie Coleman. „What EU Member States can learn from Kosovo’s experience in repatriating former foreign fighters and their families“. *Clingendael Institute*, maj 2020. god. https://www.clingendael.org/sites/default/files/2020-06/Policy_Brief_Kosovo_experience_repatriating_former_foreign_fighters_May_2020.pdf.

Daymon, Chelsea, Jeanine de Roy van Zuijdewijn i David Malet. *Career Foreign Fighters: Expertise Transmission Across Insurgencies*. Vašington, Okrug Kolumbija: Mreža RESOLVE, 2020. god. <https://doi.org/10.37805/ogrr2020.1.cff>.

Richard Florida. „The Geography of Foreign ISIS Fighters“, *Bloomberg CityLab*, 10. avgust 2016. god. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-08-10/the-geography-of-foreign-isis-fighters>.

Ministarstvo pravde Republike Kosovo. „Ministar Tahiri: Za djecu, druga šansa za život – osumnjičeni će se suočiti sa pravdom“. subota, 20. april 2019. <https://md.rks-gov.net/page.aspx?id=2,15,2000>.

Ujedinjene nacije. „Key principles for the protection, repatriation, prosecution, rehabilitation and reintegration of women and children with links to united nations listed terrorist groups“. April 2019. god. https://www.un.org/counterterrorism/sites/www.un.org/counterterrorism/files/key_principles-april_2019.pdf.

Liesbeth van der Heide i Audrey Alexander. „Homegoing: Considerations for rehabilitating and reintegrating Islamic state-affiliated minors“. *Centar za borbu protiv terorizma*, jun 2020. god. <https://ctc.usma.edu/wp-content/uploads/2020/06/Homecoming.pdf>.

O napomeni

Autori: Chiara Dedeken i Kevin Osborne

Chiara Dedeken je saradnik za upravljanje portfolijima u Globalnom fondu za angažovanje i otpornost zajednice (GCERF). Chiara podržava projekte GCERF-a na nivou zajednica o rehabilitaciji, reintegraciji i resocijalizaciji stranih terorističkih boraca povratnika i njihovih porodica na Zapadnom Balkanu.

Kevin Osborne je menadžer za zemlju i kontakt tačka za strane terorističke borce povratnike u Globalnom fondu za angažovanje i otpornost zajednice (GCERF). Kevin nadgleda GCERF portfolio Zapadnog Balkana i odgovoran je za rad GCERF-a sa stranim terorističkim borcima na globalnom nivou.

I Chiara i Kevin žive u Ženevi, Švajcarka, i rade u Sekretarijatu GCERF-a, uz česta putovanja u zemlje Zapadnog Balkana.

Stavovi izraženi u ovom izdanju su lični stavovi autora. Oni ne odražavaju nužno stavove mreže RESOLVE, Američkog instituta za mir niti bilo kojeg subjekta vlade SAD.

RESOLVE MREŽA

bolje istraživanje • informisana praksa • poboljšana politika u vezi sa nasilnim ekstremizmom •

www.resolvenet.org

RESOLVE mreža je smještena u Američkom institutu za mir, nadovezujući se na višedecenijsko nasljeđe instituta u pogledu dubokog angažovanja u zajednicama pogođenim sukobima.

